

Verslag inspectie naleving Wet arbeid vreemdelingen door Intermediairs in 2005

Arbeidsinspectie, Den Haag
Inspectieonderwerp
AI-directie
Manager strategie
Landelijk Projectleider
Land. Projectsecretaris
Ondersteunend Specialist
Looptijd project
Projectnummer
Correspondentieadres

29 augustus 2006
Naleving Wet arbeid vreemdelingen
Arbeidsmarktfraude
drs. H.A. Wessels
E.H. Buiten/M. van Heijningen
N. Dur
P.J. Roelofsen
1 februari 2005 – 31 december 2005
W101, W102, W103, W114
Directie AMF, Postbus 11563
2502 AN Den Haag
t.a.v. N. Dur

Voorwoord

Van 1 februari 2005 tot en met 31 december 2005 heeft de Arbeidsinspectie inspecties uitgevoerd bij intermediairs in het kader van het toezicht op de naleving van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav). Zowel bij intermediairs als bij inlenende ondernemingen is gecontroleerd of er vreemdelingen werden tewerkgesteld zonder dat daar de benodigde tewerkstellingsvergunningen voor aanwezig waren. Tevens zijn de administraties gecontroleerd op valse respectievelijk vervalste (kopieën van) identiteitsdocumenten.

De resultaten van de inspecties zijn in dit verslag beschreven. In vergelijking met voorgaande jaren is het totaal aantal inspecties verdubbeld, evenals het aantal beboete werkgevers.

Ook de brancheorganisaties leveren een bijdrage aan het voorkomen en bestrijden van illegale tewerkstelling. De aangesloten intermediairs worden enkele malen per jaar door een onafhankelijk bureau administratief gecontroleerd op naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot belastingen, premies en illegale tewerkstelling.

De resultaten van het inspectieproject geven een indicatie dat de brancheactiviteiten effect hebben: van de gecontroleerde intermediairs zijn ongeveer dubbel zoveel overtredingen vastgesteld bij niet-gecertificeerde als bij wel gecertificeerde intermediairs.

De aandacht van de Arbeidsinspectie voor de uitzendbranche zal, mede gelet op de resultaten van dit project onverminderd hoog blijven en nog meer verschuiven naar het niet-gecertificeerde deel van de branche.

Den Haag, augustus 2006

De Algemeen Directeur van de Arbeidsinspectie,

dr. J.J.M. Uijlenbroek

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Aanleiding en doelstellingen project	7
1.1 Aanleiding	
1.2 Doelstellingen	
2. Opzet/Uitvoering	8
2.1 Looptijd en opzet van het project	
2.2 Selectie van de intermediairs	
2.3 Samenwerking met andere diensten	
2.3.1 Gezamenlijke inspecties	
2.3.2 Gegevensuitwisseling	9
3. Resultaten project	10
3.1 Ondernemingen	
3.1.1 Intermediairs	11
3.1.2 Inlenende ondernemingen	
3.1.3 Overtredingen	12
3.1.4 Resultaten buiten het project	
3.2 Arbeidskrachten	
3.2.1 Sofinnummers	13
3.2.2 Identiteitsdocumenten	
3.2.3 Nationaliteit en verblijfsrecht	14
4. Conclusies	16

Bijlage 1 Tabel aantal aangetroffen arbeidskrachten naar nationaliteit en branche

Samenvatting

Inleiding

De Arbeidsinspectie (AI) directie Arbeidsmarktfraude (AMF) voert al langere tijd projectmatig onderzoeken uit in een aantal sectoren waar de misstanden met betrekking tot illegale tewerkstelling het grootst zijn: land- en tuinbouw, horeca en de bouw. In deze sectoren vindt illegale tewerkstelling vaak plaats via intermediairs: uitzendbureaus, uitleenbedrijven en (handmatige) agrarische loonbedrijven. Het is daarom noodzakelijk om de handhavingdruk in de uitzendbranche hoog te houden. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen gecertificeerde en niet-gecertificeerde intermediairs. De AI heeft geconstateerd dat zeer veel mutaties plaatsvinden binnen het niet-gecertificeerde deel van de intermediairs: wisseling van eigenaar, de eigenaar beëindigt een onderneming om vervolgens op hetzelfde of een ander adres weer een nieuwe onderneming te beginnen, et cetera. Deze wijze van ondernemerschap kan een indicatie zijn voor malafide praktijken. Daarom ligt de nadruk bij de selectie van de te inspecteren intermediairs op niet-gecertificeerde ondernemingen.

De AI heeft in 2005 meer dan voorheen de controledruk gelegd bij de inleners (vraagkant). Daarmee is er een grote kans dat de inlener een boete krijgt bij illegale tewerkstelling en bovendien de betreffende ingeleende arbeidskracht(en) kwijtraakt. De verwachting is dat daarmee de animo om in zee te gaan met malafide intermediairs afneemt.

Een klein deel van de capaciteit is in 2006 ingezet voor monitoring en administratief onderzoek waardoor het zicht op de stand van zaken binnen de branche beter in beeld komt en blijft.

Resultaten

De gegevens zijn niet verzameld op basis van een aselekt getrokken steekproef. De resultaten hebben dan ook uitsluitend betrekking op de *geïnspecteerde* ondernemingen en zeggen alleen indicatief iets over de hele populatie.

De AI heeft 156 gecertificeerde en 397 niet-gecertificeerde intermediairs gecontroleerd op naleving van de Wav. Daarnaast hebben inspecties plaatsgevonden bij 414 inlenende bedrijven. Deze inspecties hebben geleid tot de volgende resultaten:

- de AI heeft 75 boeterapporten opgemaakt tegen niet-gecertificeerde intermediairs voor het ontbreken van de benodigde tewerkstellingsvergunning en/of het niet op orde hebben van de administratie wat betreft het opnemen van kopieën van identiteitsdocumenten van werknemers (vreemdelingen).
- 6 zaken betreffende niet-gecertificeerde intermediairs zijn overgedragen aan de SIOD in verband met vermoedens van grootschalige fraude.
- Tegen 20 gecertificeerde intermediairs is een boeterapport opgemaakt voor het overtreden van de Wav.
- De AI heeft 93 inlenende ondernemingen beboet voor het overtreden van de Wav.

Aangetroffen werknemers

In het hele project zijn de gegevens van in totaal 26.509 uitzendkrachten gecontroleerd. Daarbij is niet alleen gelet op mogelijke overtreding van de Wav door werkgevers waarbij deze personen werkzaam waren. Ook is gekeken naar de juistheid van identiteitsdocumenten en sofinummers en of de werkgever ook afschriften van deze documenten in de personeelsadministratie had opgenomen.

De geconstateerde overtredingen Wav hadden betrekking op 183 vreemdelingen. Hiervan verbleef 49% illegaal in Nederland. De resterende 94 legaal in Nederland verblijvende vreemdelingen zijn door de betreffende werkgevers tewerkgesteld zonder voor hen over de benodigde tewerkstellingsvergunning te beschikken. Hiervan hadden er 14 de status van asielzoeker.

Op basis van het bestaande samenwerkingsconvenant zijn de geconstateerde afwijkingen ten aanzien van sofinummers en identiteitsdocumenten ter kennis gebracht aan de Belastingdienst en UWV.

Resultaten buiten het project

Ook buiten het project Intermediairs krijgt de AI meldingen van derden met betrekking tot (vermeende) misstanden bij ondernemingen, naast bijvoorbeeld processen-verbaal van bevindingen en/of rapporten van de (vreemdelingen)politie en andere toezichthoudende- en opsporingsdiensten.

In 2005 waren dat in totaal 16 zaken. Deze hebben geresulteerd in 3 boeterapporten en één zaak is overgedragen aan de SIOD. De geconstateerde overtredingen, alsmede de zaak die overgedragen is aan de SIOD, hebben uitsluitend betrekking op niet-gecertificeerde intermediairs.

Conclusies

Uit de resultaten van het project blijkt een duidelijk verschil tussen de geïnspecteerde gecertificeerde en niet-gecertificeerde uitzendbureaus: 11% overtredingen tegenover 21% bij de niet-gecertificeerde uitzendbureaus. Het systeem waarbij de aangesloten uitzendbureaus regelmatig door een onafhankelijk bureau worden onderzocht lijkt zijn vruchten af te werpen. Hier dient tegelijkertijd enige nuancering te worden aangebracht: zowel bij de gecertificeerde als bij de niet-gecertificeerde intermediairs is een stijging van het aantal overtredingen geconstateerd. Dit wordt waarschijnlijk mede veroorzaakt door het hogere aantal gerichte inspecties dat de AI heeft uitgevoerd.

Gelet op deze cijfers hoort het zwaartepunt van de inspecties bij de niet-georganiseerde uitzendbureaus te blijven liggen. De AI zal echter ook 'de vinger aan de pols' houden bij de gecertificeerde intermediairs. Daarbij dient tevens te worden afgewacht wat de certificering volgens de thans in ontwikkeling zijnde 'NEN-norm' voor effecten zal hebben. Deze 'NEN-norm' is door de branche zelf ontwikkeld en wordt naar verwachting op 1 januari 2007 ingevoerd.

1. Aanleiding en doelstellingen project

1.1 Aanleiding

Bij het ter beschikking stellen van arbeidskrachten is sprake van twee groepen ondernemingen: uitzendbureaus (incl. uitleenbedrijven) en handmatige loonbedrijven (vooral in de agrarische sector werkzaam).

Na het wegvallen van de vergunningplicht op 1 juli 1998 in het kader van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten is het aantal ondernemingen in deze branche explosief gestegen. Waren er in juni 1998 nog zo'n 750 geregistreerde vergunninghouders, thans bedraagt het totale aantal vestigingen van deze twee groepen ondernemingen: 17.700.

Daarvan zijn ongeveer 7.800 vestigingen onder te brengen in de categorie "handmatig (agrarisch) loonbedrijf" en ruim 9.900 in de categorie uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Hierbij dient wel aangetekend te worden dat de handmatige (agrarische) loonbedrijven zich voorheen niet als uitzendbureau profileerden, voornamelijk vanwege de vergunningplicht.

Het aantal signalen over "malafide" uitzendbureaus is sinds juli 1998 alleen maar gestegen. Dit zijn niet alleen signalen die rechtstreeks bij de AI binnenkomen, maar ook signalen die worden afgegeven door de brancheorganisaties, de Belastingdienst en UWV.

1.2 Doelstellingen

De doelstellingen van het arbeidsmarktfraudeproject Intermediairs 2005 waren:

- ❖ Terugdringen van illegale tewerkstelling binnen de sector (handhaving);
- ❖ Het niveau van naleving van de relevante wet- en regelgeving door de sector vaststellen;
- ❖ Het project moet daarnaast gegevens opleveren ten behoeve van de informatiepositie van de AI. De bevindingen van het project dienen als input voor de risicoanalyse.

2. Opzet/ uitvoering

2.1 Looptijd en opzet project

De looptijd van het project was van 1 februari 2005 tot en met 31 december 2005.

Het project was onderverdeeld in drie segmenten:

- I. Een steekproef van 3% van alle intermediairs waarbij een kwart van de selectie zich richtte op de gecertificeerde¹ intermediairs. Dit betreft administratieve onderzoeken, waarbij slechts in sporadische gevallen ook de inlener is bezocht;
- II. Onderzoeken bij inlenende bedrijven waar veel laag geschoold en productiewerk aanwezig is (met naar verwachting veel uitzendkrachten);
- III. Hercontroles bij intermediairs waar in 2004 overtredingen zijn aangetroffen, aangevuld met actuele signalen uit andere projecten en meldingen/tips van derden. Bij (vermoedelijke) overtredingen zijn hier ook de inlenende ondernemingen gecontroleerd.

2.2 Selectie van de ondernemingen

- I. Het totale bestand van intermediairs omvat ruim 17.800² vestigingen, bestaande uit 4.500 gecertificeerde en 13.200 niet-gecertificeerde intermediairs. Van beide groepen is een steekproef genomen, waarbij een verhouding van 1:3 is genomen. Hiermee werd bewerkstelligd dat de steekproef voor driekwart bestond uit niet-gecertificeerde intermediairs. Dit vanwege het feit dat het beleid van de AI er op is gericht vooral daar te controleren waar een grotere kans op illegale tewerkstelling bestaat. Uit eerdere onderzoeken³ is gebleken dat illegale tewerkstelling in veel mindere mate voorkomt bij gecertificeerde intermediairs. De steekproeven hebben vervolgens als basis gediend voor de planning van dit deelproject.
- II. Vanaf 2005 richt de AI zich binnen het project Intermediairs met nadruk ook op de 'vraagkant', de inleners. In dit deelproject is een steekproef genomen uit de circa 23.000 ondernemingen in Nederland die zich bezighouden met zogeheten 'productie- en fabriekswerk'. Uit CBS-statistieken blijkt namelijk dat het zwaartepunt bij het uitzenden van personeel ligt bij het industrieel personeel. De teams konden uit deze steekproef putten en daarnaast zelf ook ondernemingen toevoegen die binnen de doelgroep vallen.
- III. In 2005 zijn bij de AI in totaal 64 meldingen binnengekomen. Daarvan zijn er 48 in het project meegenomen. De overige 16 zijn als 'reactief' behandeld (zie § 3.1.5 'Resultaten buiten het project'). Daarnaast is een aantal hercontroles ingesteld bij zowel intermediairs als inlenende ondernemingen naar aanleiding van eerdere controles waarbij (vermoedelijke) overtredingen zijn geconstateerd.

2.3 Samenwerking met andere diensten

De AI werkt op diverse manieren samen met andere inspectiediensten, onder meer door het gezamenlijk uitvoeren van inspecties. Daarnaast wisselen de inspectiediensten gegevens uit, bijvoorbeeld naar aanleiding van zelfstandig verrichte controles. In het project Intermediairs 2005 heeft de directie AMF zowel op het gebied van gezamenlijke controles als met de uitwisseling van gegevens, samengewerkt met de Belastingdienst, UWV en de Vreemdelingenpolitie (VP). Daarnaast is een aantal zaken overgedragen aan de SIOD. De paragrafen 2.3.1 en 2.3.2 geven weer in welke mate en op welke wijze de AI heeft samengewerkt met genoemde diensten.

2.3.1 Gezamenlijke inspecties

Binnen dit project heeft de AI 136 van de inspecties (15%) in samenwerking met de VP verricht. Bij 32% van deze inspecties is een overtreding geconstateerd. Het gemiddelde overtredingspercentage bedraagt 20%. Dit percentage ligt hoger omdat in de regel de VP om assistentie wordt gevraagd als er al een redelijk vermoeden bestaat dat er (illegale) vreemdelingen zullen worden aangetroffen.

¹ Overkoepelende organisaties zoals ABU, NBBU en VIA kennen een certificeringregeling voor aangesloten leden waarbij deze tenminste tweemaal per jaar door een onafhankelijk bureau administratief worden gecontroleerd

² Getallen zijn afgerond

³ Zie bijvoorbeeld het projectverslag Uitzendbureaus 2004, Arbeidsinspectie, juni 2005

Tijdens de gezamenlijke inspecties met de VP zijn 118 van de 183 vreemdelingen aangetroffen waar de overtredingen van de Wav betrekking op hadden. Daarnaast heeft de AI samen met de Belastingdienst 49 en samen met UWV 15 inspecties gedaan, al dan niet in gezamenlijkheid en al dan niet in samenwerking met de VP. Dit betreft controles bij de inlenende ondernemingen. In totaal zijn binnen het project bij 414 inlenende ondernemingen controles uitgevoerd.

2.3.2 Gegevensuitwisseling

De AI heeft met UWV en de Belastingdienst een samenwerkingsovereenkomst gesloten over het uitwisselen van gegevens. Deze organisaties verstrekken elkaar gegevens over vermoedelijke overtredingen van regelgeving op het werkterrein van de ander. Voortkomend uit de onderzoeken binnen dit project heeft de AI 2 meldingen van vermoedelijke overtredingen aan UWV en 38 meldingen aan de Belastingdienst gezonden. De meldingen kunnen voor deze diensten aanleiding zijn om een onderzoek bij de desbetreffende onderneming in te stellen.

De AI heeft in 2005 van de Belastingdienst 3 meldingen gekregen met betrekking tot intermediairs en 1 melding van UWV. Die meldingen hebben geleid tot en nader onderzoek met als resultaat dat tegen twee ondernemingen een boeterapport Wav is opgemaakt. Bij de andere twee ondernemingen is geen overtreding geconstateerd.

De AI heeft met het Coördinatiepunt Internationale Beschikbaarstelling Arbeidskrachten (CIBA)⁴ van de Belastingdienst de afspraak gemaakt dat de AI via een standaardbrief ervan melding doet als zij minimaal 5 onderdanen uit andere EER- lidstaten heeft aangetroffen bij een bepaalde controle. De AI heeft in 2005 in het kader van het project Intermediairs 24 maal een melding gedaan aan CIBA.

Naar aanleiding van de bevindingen uit de inspecties binnen dit project zijn zes zaken overgedragen aan de SIOD voor een nader strafrechtelijk onderzoek⁵.

⁴ Doelstelling van het CIBA is het controleren op de naleving van de fiscale verplichtingen van vanuit het buitenland opererende uitleenbedrijven en het geven van adviezen aan eenheden van de Belastingdienst over aspecten inzake internationale uitlening van personeel.

⁵ Uit de controles buiten dit project is – met betrekking tot intermediairs – ook nog 1 zaak overgedragen aan de SIOD.

3. Resultaten project

3.1 Ondernemingen

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het arbeidsmarktfraudeproject Intermediairs 2005 weergegeven.

De gegevens zijn niet verzameld op basis van een aselekt getrokken steekproef. De resultaten hebben dus uitsluitend betrekking op de *geïnspecteerde* ondernemingen en zeggen alleen indicatief iets over de hele populatie.

Zoals reeds eerder aangegeven (§ 2.1) is het project in drie delen uitgevoerd.

I. Steekproef van 3% van de intermediairs (20% van de projectcapaciteit)

In dit deelproject zijn 135 gecertificeerde intermediairs en 396 niet-gecertificeerde intermediairs geselecteerd. Een aantal van deze intermediairs bleek geen personeel uit te lenen, was inmiddels opgeheven respectievelijk niet bekend op het opgegeven adres of er vonden geen activiteiten plaats op het moment van controle. De beoogde verhouding van 1:3 is hierdoor niet gerealiseerd. Uiteindelijk zijn 272 niet-gecertificeerde en 121 gecertificeerde intermediairs geïnspecteerd:

- ❖ Tegen de niet-gecertificeerde intermediairs zijn 9 boeterapporten en 1 proces-verbaal van bevindingen (pvb) opgemaakt en is één zaak overgedragen aan de SIOD. Het pvb betreft aangetroffen kopieën van vervalste Franse paspoorten, waarvan de gegevens door dat pvb zijn overgedragen aan de VP. De vreemdelingen zelf zijn bij de inspecties niet aangetroffen zodat de werkelijke identiteit niet vastgesteld kon worden. Hierdoor was het niet mogelijk een boeterapport op te maken tegen de betreffende werkgever en tegen de intermediair.⁶
- ❖ Bij de gecertificeerde intermediairs zijn 4 boeterapporten opgemaakt.
- ❖ Tegen inlenende ondernemingen heeft de AI in totaal 17 boeterapporten opgemaakt.

De controles binnen dit deelproject waren in eerste aanleg gericht op de identiteitsgegevens van de uitzendkrachten zoals die in de administratie van de intermediairs voorkomen.

Indien de bevindingen van de gegevens van de uitzendkrachten daartoe aanleiding gaven, is tevens een onderzoek ingesteld bij de inlenende onderneming(en) waar die uitzendkrachten op dat moment werkzaam waren. Daar die controles niet telkens direct aansluitend aan de administratieve controle konden worden uitgevoerd, zijn de betreffende uitzendkrachten niet altijd meer aangetroffen bij die inlenende ondernemingen. Daarom kan het voorkomen dat er, ondanks sterke aanwijzingen, geen overtreding van de Wav kan worden geconstateerd.⁷

II. Onderzoeken aan de 'vraagkant' (40% van de projectcapaciteit)

In dit deelproject zijn in eerste instantie 542 inlenende ondernemingen bezocht. Bij 32 ondernemingen is geconstateerd dat deze inmiddels zijn opgeheven respectievelijk niet bekend waren op het opgegeven adres danwel dat er op het moment van de controle geen activiteiten plaatsvonden.

Bij 135 ondernemingen is vastgesteld dat er geen sprake was van het inlenen van arbeidskrachten.

Bij de 31 controles in de resterende bedrijven is in een aantal gevallen vastgesteld dat (nader) onderzoek bij (een) intermediair(s) of andere inlenende ondernemingen noodzakelijk is.

In totaal is hierdoor bij 406 ondernemingen een inspectie uitgevoerd:

- ❖ 56 niet-gecertificeerde intermediairs. Tegen 33 hiervan heeft de AI een boeterapport opgemaakt voor het overtreden van de Wav.
- ❖ 18 gecertificeerde intermediairs. Tegen 8 van deze ondernemingen is een boeterapport opgemaakt.

⁶ Om een overtreding van de Wav te bewijzen dient op de eerste plaats aangetoond te worden dat de arbeidskracht een vreemdeling is. Als de werkelijke identiteit niet achterhaald kan worden, is dat dus niet mogelijk.

⁷ idem.

- ❖ 332 inlenende ondernemingen. De AI heeft tegen 44 inlenende ondernemingen een boeterapport opgemaakt.

III. Hercontroles en actuele signalen (40% van de projectcapaciteit)

In dit deelproject zijn in eerste instantie 132 ondernemingen gecontroleerd. Bij 15 ondernemingen is geconstateerd dat deze inmiddels zijn opgeheven respectievelijk niet bekend waren op het opgegeven adres danwel dat er op het moment van de controle geen activiteiten plaatsvonden.

Bij de 34 controles in de resterende bedrijven is in een aantal gevallen vastgesteld dat (nader) onderzoek bij (een) intermediair(s) of andere inlenende ondernemingen noodzakelijk is.

Aldus is in dit deelproject in totaal bij 151 bedrijven een onderzoek ingesteld:

- ❖ 69 niet-gecertificeerde intermediairs. Tegen 33 van hen heeft de AI een boeterapport opgemaakt voor overtreding van de Wav. Daarnaast zijn 5 zaken overgedragen aan de SIOD in verband met vermoedens van grootschalige fraude.
- ❖ 17 gecertificeerde intermediairs. Tegen 8 van deze ondernemingen is een boeterapport opgemaakt.
- ❖ 65 inlenende ondernemingen, waarvan de AI tegen 32 een boeterapport heeft opgemaakt.

De resultaten gerecapituleerd en verdeeld naar doelgroep:

3.1.1 Intermediairs

De AI heeft in 2005 in totaal 553 intermediairs (2004: 493) gecontroleerd op naleving van de Wav: 156 (28%) gecertificeerde en 397 (72%) niet-gecertificeerde intermediairs.

De onderzoeksresultaten in totaal:

- ❖ Tegen gecertificeerde uitzendbureaus is 20 maal een boeterapport opgemaakt. Dat is **11%** van die gecontroleerde groep ondernemingen. (In 2004: 9%)
- ❖ Binnen de groep niet-gecertificeerde intermediairs zijn 75 boeterapporten opgemaakt, zijn 6 zaken overgedragen aan de SIOD en is 1 proces-verbaal van bevindingen opgemaakt. In totaal is daarmee bij **21%** van deze groep ondernemingen één of meerdere overtredingen van de Wav geconstateerd. (In 2004: 19%)
- ❖ Bij 451 intermediairs (82%) heeft de AI geen overtreding geconstateerd; in 2004 was dat bij 87% het geval.
- ❖ De 6 zaken die zijn overgedragen aan de SIOD hadden allen betrekking op niet-gecertificeerde intermediairs. In 2004 zijn 5 zaken overgedragen aan de SIOD waarvan één gecertificeerde en drie niet-gecertificeerde intermediairs.

3.1.2 Inlenende ondernemingen⁸

De AI heeft 414 inspecties verricht bij inlenende ondernemingen, voornamelijk vanuit deelproject II (onderzoeken aan de vraagkant) alsmede naar aanleiding van constatering bij uitzendbureaus, meldingen, et cetera. De inspecties hebben geleid tot de volgende resultaten:

- ❖ 93 boeterapporten voor het ontbreken van de benodigde tewerkstellingsvergunningen respectievelijk het ontbreken van kopieën van identiteitsdocumenten in de administratie. Dat betekent dat de AI bij **22,5%** van de gecontroleerde inlenende ondernemingen een overtreding van de Wav heeft geconstateerd;
- ❖ bij 321 inspecties (77,5%) is geen overtreding geconstateerd.

⁸ Een vergelijking met 2004 is hier niet opportuun omdat de inlenende onderneming toen alleen werd bezocht nadat bij de intermediair een overtreding van de Wav was geconstateerd.

3.1.3 Overtredingen

In totaal zijn 188 boeterapporten opgemaakt, zijn 6 zaken overgedragen aan de SIOD en is 1 proces-verbaal van bevindingen opgemaakt.

Dit houdt in dat de AI gemiddeld bij ongeveer **20%** van de inspecties een overtreding heeft geconstateerd.

De resultaten, verdeeld naar doelgroep en naar soort overtreding, staan weergegeven in tabel 2:

Tabel 1: Verdeling zaakresultaten 2005

		PV van bevindingen	Overtreding art. 2	Overtreding art. 15	Overtreding art. 2 + 15	Overgedragen aan SIOD	Geen overtreding	Totaal
Intermediairs gecertificeerd	I		3		1		117	121
	II		3	2	3		10	18
	III		5	1	2		9	17
Totaal groep		0	11	3	6	0	136	156
Overige intermediairs	I	1	6		3	1	261	272
	II		10	13	10		23	56
	III		19	2	12	5	31	69
Totaal groep		1	35	15	25	6	315	397
Inlenende ondernemingen	I		10	1	6			17
	II		25	4	15		288	332
	III		16	4	12		33	65
Totaal groep		0	51	9	33	0	321	414
Totaal project		1	97	27	64	6	772	967
<i>(Totalen 2004)</i>		<i>(0)</i>	<i>(-)</i>	<i>(-)</i>	<i>(80)⁹</i>	<i>(5)</i>	<i>(461)</i>	<i>(546)</i>

3.1.4 Resultaten buiten het project

Ook buiten het project Intermediairs krijgt de AI meldingen van derden met betrekking tot (vermeende) misstanden bij ondernemingen, naast bijvoorbeeld processen-verbaal van bevindingen en/of rapporten van de (vreemdelingen)politie en andere toezichthoudende- en opsporingsdiensten. In 2005 waren dat in totaal 16 zaken:

- ❖ De AI heeft 3 boeterapporten opgemaakt voor overtreding van de Wav. Dit betrof een uitzendbureau, een uitleenbedrijf en een banenpool.
- ❖ 1 zaak is overgedragen aan de SIOD omdat de AI vermoedens had van grootschalige fraude.

De geconstateerde overtredingen, alsmede de zaak die overgedragen is aan de SIOD, hebben betrekking op niet-gecertificeerde intermediairs.

3.2 Arbeidskrachten

In totaal zijn door de AI bij de controles de gegevens van 26.509 arbeidskrachten gecontroleerd (zowel eigen werknemers als uitzendkrachten en zzp'ers). Voor een deel betrof dit administratieve controles. Voor zover een dergelijke controle daartoe aanleiding gaf is tevens een onderzoek ingesteld bij de inlenende onderneming. Omdat dit niet altijd direct aansluitend aan de administratieve controle georganiseerd kan worden, is de betreffende uitzendkracht niet altijd meer aangetroffen. Bovendien wordt de intermediair na afloop van de administratieve controle vaak al op de hoogte gebracht van de aangetroffen (vermoedelijke) afwijkingen. Het komt voor dat die dan onmiddellijk in actie komt waarbij de uitzendkracht op non-actief wordt gesteld en wordt vervangen door een ander. Voor het vaststellen van de

⁹ In 2004 geen uitsplitsing gemaakt naar artikel. 2 en 15. Aantal is het totaal aantal processen-verbaal en waarschuwingen

juiste identiteit van de uitzendkracht zal deze *in persoon* moeten worden gecontroleerd met daarbij tevens een toets op zijn/haar *originele* identiteitsdocument. Dan pas kan worden vastgesteld of het daadwerkelijk een vreemdeling betreft als bedoeld in de Wav, waarna – bij geconstateerde overtreding – een boeterapport kan worden opgemaakt tegen de werkgever.

In de administratie van de ondernemingen is met name gekeken naar de (verplichte) aanwezigheid van kopieën van de identiteitsdocumenten, zijn de aanwezige kopieën gecontroleerd op 'echtheid' van het document en zijn de sofinummers van alle uitzendkrachten gecontroleerd. Indien een sofinummer niet juist blijkt te zijn of niet bekend is, kan dit duiden op illegale tewerkstelling.

3.2.1 Sofinnummers

Bij de invoer van een sofinummer in het voor dit project ontwikkelde formulier, voert het systeem een rekenkundige toets uit en geeft vervolgens aan of het een 'juist' sofinummer is, dus of de cijfercombinatie juist is. Daarmee is niet gezegd dat het betreffende sofinummer ook daadwerkelijk door de Belastingdienst is uitgegeven.

Tabel 3: Aangetroffen afwijkingen met betrekking tot sofinummers bij de drie deelprojecten

Constatering	Deelproject I	Deelproject II	Deelproject III	Totaal
Onjuist (niet-bestaand) sofi-nummer	2	0	0	2
Sofinummer onbekend bij uitzendbureau	0	13	3	16

3.2.2 Identiteitsdocumenten

Bij de administratieve controle op echtheid van het identiteitsdocument moet de inspecteur afgaan op de kopie die van het document gemaakt is. Een aantal echtheidskenmerken vervallen daarmee als toetsmiddel. De toets betreft dan vooral tekstuele afwijkingen en afwijkingen in het lettertype. Daarbij is de kwaliteit van de kopie uiteraard van groot belang. Door deze omstandigheden kan niet altijd duidelijk vastgesteld worden of er sprake is van een vals c.q. vervalst identiteitsdocument.

Indien een kopie wordt aangetroffen van een kennelijk vals of vervalst identiteitsdocument, wordt die kopie onbruikbaar gemaakt. Daarbij wordt het uitzendbureau van dit feit op de hoogte gebracht, tenzij onderzoeksbelangen zich daartegen verzetten. In dergelijke gevallen gebeurt dat achteraf.

In totaal is bij 22 documenten vastgesteld dat deze vals of vervalst zijn dan wel dat er gereede twijfel is over de echtheid ervan¹⁰.

Naast de controle op de 'echtheid' van de documenten wordt ook gekeken naar de geldigheidsduur. Bij de inschrijving van de arbeidskracht als werknemer (uitzendkracht) bij een werkgever (intermediair) dient deze te beschikken over een geldig identiteitsdocument als bedoeld in de Wet op de identificatieplicht (WID). Een rijbewijs geldt daarbij *niet* als een geldig identiteitsdocument. Daarentegen zijn er wetten die toestaan dat *op de werkplek* een geldig rijbewijs als identiteitsdocument wordt getoond. Dit is bijvoorbeeld het geval bij controle door de Belastingdienst of UWV. Voor de controle in het kader van de Wav voldoet een rijbewijs bij een werkplekcontrole echter niet omdat het geen nationaliteit vermeldt.

Voor arbeidskrachten met een niet-Nederlandse nationaliteit dient de feitelijk werkgever bij in- en uitleensituaties te allen tijde bij aanvang van de arbeid een kopie van een geldig identiteitsbewijs in zijn administratie te hebben opgenomen.

In tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de aangetroffen afwijkingen met betrekking tot (kopieën van) identiteitsdocumenten:

¹⁰ Bij de administratieve controles zijn alleen kopieën van documenten voorhanden. In werkelijkheid kan dit aantal hoger liggen.

Tabel 4: Aangetroffen afwijkingen bij de controle van (kopieën van) identiteitsdocumenten

	Deelproject I	Deelproject II	Deelproject III	Totaal
Aantal gecontroleerde uitzendkrachten	8.237	15.238	3.034	26.509
Vals/vervalst document c.q. gereede twijfel over echtheid van het document:				
➤ Nederlands paspoort	4	6		10
➤ Nederlandse identiteitskaart	2			2
➤ Brits paspoort	4	1		5
➤ Frans paspoort	1			1
➤ Grieks paspoort		3		3
➤ Pools paspoort	1			1
Geldigheidsduur document verstreken:				
➤ Verblijfsvergunning voor Nederland	8	2	0	10
Geen kopie ID-document in administratie	29	30	3	62
Rijbewijs als ID-document in administratie	8	1	0	9
ID-document niet volledig gekopieerd (daarmee nationaliteit onbekend)	18	8	0	26

3.2.3 Nationaliteit en verblijfsrecht

Op 1 mei 2004 zijn 8 landen uit Midden- en Oost Europa (MOE-landen)¹¹ alsmede (Grieks-) Cyprus en Malta tot de Europese Unie toegetreden.

Het Kabinet heeft ervoor gekozen de tewerkstellingsvergunningplicht voor werknemers uit de MOE-landen tot tenminste 1 mei 2006 te handhaven. Dit betekent dat burgers uit deze landen na 1 mei 2004 legaal in Nederland verblijven, maar dat hun werkgever wel over een tewerkstellingsvergunning moet beschikken.

Verdeling naar nationaliteit

Van de 26.509 arbeidskrachten hebben er 20.999 (ruim 79%) de Nederlandse nationaliteit.

De overige 5.510 personen dienen dus als 'vreemdeling' te worden aangemerkt. In totaal gaat het hier om 37 verschillende nationaliteiten, verdeeld over vrijwel alle continenten.

Daarvan hebben er 3.630 (bijna 66%) een nationaliteit uit van één van de 'oude' EU-landen. Dit is inclusief de vreemdelingen die zowel de Poolse als de Duitse nationaliteit hebben, in de volksmond ook wel 'Duitse Polen' genoemd¹². Het aandeel van de vreemdelingen uit de 'MOE-landen is binnen dit project relatief gering: 189 (3,4%). Binnen deze groep vormen de mensen met uitsluitend de Poolse nationaliteit de overgrote meerderheid.

In bijlage 1 staat een overzicht van het aantal aangetroffen arbeidskrachten, verdeeld naar groepen van nationaliteiten en naar branches.

¹¹ Het gaat hierbij om Polen, Letland, Litouwen, Estland, Tsjechië, Hongarije, Slowakije en Slovenië

¹² . Zij hebben op grond van hun Duitse nationaliteit dezelfde rechten als de andere EU-onderdanen. Personen met de Poolse nationaliteit waarvan de (voor)ouders in dat deel van Polen woonden dat tot 1945 tot het Duitse Rijk behoorde, hebben recht op de Duitse nationaliteit (de zogeheten 'Staatsangehörigkeit'). Dat recht vloeit voort uit de overeenkomst die destijds is opgemaakt bij de herverdeling van dat betreffende grondgebied door de geallieerden.

Nationaliteiten bij overtredingen Wav

Bij de vreemdelingen die betrokken zijn bij de geconstateerde overtredingen is de meest voorkomende nationaliteit de Turkse (30%) en de Poolse (18%), gevolgd door de Bulgaarse met ruim 12%.

Verdeling naar verblijfsrecht

Voor werknemers die afkomstig zijn uit een land dat niet behoort tot de EER, geldt in principe dat zij een verblijfsvergunning nodig hebben om legaal in Nederland te kunnen verblijven. De werkgever heeft – uitzonderingen daargelaten – voor deze werknemers een tewerkstellingsvergunning nodig.

In de zaken waarin een boeterapport is opgemaakt had dat betrekking op 183 vreemdelingen.

- 89 van de 183 personen (\pm 49%) verbleven illegaal in Nederland en zijn verder door de vreemdelingenpolitie in onderzoek genomen.
- Voor 94 personen (\pm 51%) gold dat zij wel legaal in Nederland verbleven, maar de benodigde twv ontbrak. Hiervan hadden 49 een nationaliteit uit één van de MOE-landen.
- 14 van de 94 vreemdelingen hadden de status van asielzoeker; de betreffende werkgevers beschikten voor hen niet over de benodigde tewerkstellingsvergunning.

4. Conclusies

Het terugdringen c.q. voorkomen van groei van illegale tewerkstelling in de uitzendbranche was één van de doelstellingen van het AI-project "Naleving Wav door uitzendbureaus". De AI heeft hieraan door het sterk gestegen aantal inspecties (967 ten opzichte van 546 in 2004) een bijdrage geleverd maar tegelijkertijd moet vastgesteld worden dat het percentage overtredingen ten opzichte van de vorige verslagperiode is toegenomen.

De gegevens zijn niet verzameld op basis van een aselekt getrokken steekproef. De resultaten hebben dus uitsluitend betrekking op de *geïnspecteerde* ondernemingen en zeggen alleen indicatief iets over de hele populatie. Uit de resultaten van het project blijkt een duidelijk verschil tussen de geïnspecteerde gecertificeerde en niet-gecertificeerde uitzendbureaus: 11% overtredingen tegenover 21% bij de niet-gecertificeerde uitzendbureaus. Het systeem waarbij de aangesloten uitzendbureaus regelmatig door een onafhankelijk bureau worden onderzocht lijkt zijn vruchten dus af te werpen. Echter dient hier tegelijkertijd enige nuancering te worden aangebracht: zowel bij de gecertificeerde als bij de niet-gecertificeerde intermediairs is een stijging van het aantal overtredingen geconstateerd. Dit wordt waarschijnlijk mede veroorzaakt door het hogere aantal gerichte inspecties dat de AI heeft uitgevoerd.

Gelet op deze cijfers hoort het zwaartepunt van de inspecties bij de niet-georganiseerde uitzendbureaus te blijven liggen. De AI zal echter ook 'de vinger aan de pols' houden bij de gecertificeerde intermediairs. Daarbij dient tevens te worden afgewacht wat de certificering volgens de thans in ontwikkeling zijnde 'NEN-norm' voor effecten zal hebben. Deze 'NEN-norm' is door de branche zelf ontwikkeld en wordt naar verwachting op 1 januari 2007 ingevoerd.

Met betrekking tot de sofinummers constateert de AI nog geregeld dat deze ontbreken in de administratie. Tevens kan vastgesteld worden dat niet alle intermediairs hun administratie op orde hebben, daar waar het de kopieën van identiteitsdocumenten betreft. In een aantal gevallen neemt men genoegen met een rijbewijs als identiteitsdocument, is de aanwezige kopie van een document waarvan de geldigheidsduur verstreken is of is er zelfs helemaal geen kopie van het identiteitsdocument aanwezig. De verplichting, zoals neergelegd in artikel 15 Wav, dat de intermediair moet zorgen voor een kopie van een geldig identiteitsdocument dat aan de inlenende onderneming wordt verstrekt, kan dan ook niet worden nageleefd.

Het vaststellen van het niveau van naleving van de relevante wet- en regelgeving door de branche was ook een doelstelling van het project. Door middel van controles op basis van een aselekt steekproef zijn 393 uitzendbureaus gecontroleerd waarbij het gepland aantal intermediairs 531 bedroeg.

Voornaamste redenen voor het niet halen van de steekproef zijn:

- het grote aantal ondernemingen dat inmiddels is opgeheven;
- het grote aantal ondernemingen dat van eigenaar is gewijzigd en veelal daarmee een ander vestigingsadres heeft gekregen (en niet aangepast bij de Kamer van Koophandel);
- bij controle op het vestigingsadres niemand werd aangetroffen (ook niet na herhaalde pogingen);
- ondernemingen bestaan wel maar zijn niet (meer) actief.

Daarbij is vastgesteld dat zeer veel mutaties plaatsvinden binnen het niet-gecertificeerde deel van de intermediairs: wisseling van eigenaar, de eigenaar beëindigt een onderneming om vervolgens op hetzelfde of een ander adres weer een nieuwe onderneming te beginnen, et cetera. Dit maakt het moeilijk om een goede aselekt steekproef te genereren uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Dit register is 'passief', dat wil zeggen: er worden (in principe) alleen mutaties verwerkt die door de ingeschrevene zelf worden aangemeld bij de Kamer van Koophandel.

Een andere doelstelling van het project was het stelselmatig in kaart brengen van de ontwikkelingen in de uitzendbranche binnen het taakveld van de AI. Door het toenemend aantal controles houdt de AI de vinger aan de pols binnen de branche.

bijlage 1

Tabel : Aantal aangetroffen arbeidskrachten

Soort onderneming	Aantal aangetroffen arbeidskrachten			waarvan					
				niet-Nederlandse nationaliteit			waarvan		
	eigen	derden	ZZP				met EER/	afkomstig uit	Met
				eigen	derden	ZZP	Zwitserse nationalit.	MOE-landen	overige nationaliteit
Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	616	339	2	44	285	2	266	4	61
Textielveredeling, reinigen van textiel en kleding	824	318	8	106	206	2	63	38	213
Houtindustrie en vervaardiging van art. van hout etc.	178	22	0	13	10	0	20	0	3
Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren	1.060	134	0	17	5	0	9	1	12
Vervaardiging van chemische producten	1.330	217	0	60	37	0	55	4	38
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	1.942	385	0	30	54	0	23	11	50
Vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk en gipsprod.	970	95	0	65	43	0	74	0	34
Vervaardiging van metalen in primaire vorm	1.072	161	0	163	103	0	103	0	163
Vervaardiging van producten van metaal (geen machines)	2.406	321	13	75	102	2	71	23	85
Vervaardiging van machines en apparaten	180	34	0	4	0	0	2	0	2
Vervaardiging van overige elektrische machines en apparaten	469	11	1	2	0	0	1	0	1
Vervaardiging van meubels	763	70	1	35	25	0	43	0	17
Vorbereiding tot recycling	76	12	0	13	11	0	15	2	7
Groothandel en handelsbemiddeling	167	142	0	21	113	0	95	3	36
Detailhandel en reparatie van consumentenartikelen	37	64	0	9	47	0	44	0	12
Financiële holdings	112	18	0	4	9	0	3	0	10
Verpakken, sorteren e.d. in loon	320	120	2	12	62	0	27	28	19
Milieudienstverlening	171	55	0	5	29	0	5	0	29
Intermediairs	8.890	146	28	2.073	66	1	1.485	61	594
Overig ¹³	2.098	109	0	1.460	85	0	1.226	14	305
Totaal	23.681	2.773	55	4.211	1.292	7	3.630	189	1.691

¹³ Betreft o.a. groothandels in vlees(waren), metaal- en ijzerwaren, kleding, groenten, zuivelproducten, zakelijke dienstverlening, expeditie, opslag, schoonmaakbedrijf, bouwbedrijf, wegenbouwbedrijf en delfstoffenwinning